

Zdravlje u Ličko-senjskoj županiji

Kratak presjek razvoja Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije (1996-2011)

(Brief overview of development of the Institute of Public Health, Lika-Senj County (1996-2011))

Ružica Čanić

Pripala mi je izuzetna čast i dužnost od strane uredništva Hrvatskog časopisa da kroz nepunih 15 godina prikažem neobičan, ali uspješan razvoj Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije.

Odluka o osnivanju Zavoda datira od 05.03.1996 godine, kad se prvi ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije (koji je svoju dužnost obavljao od osnutka do 2008. godine) prihvaća teškog i mukotrpnog posla zatvaranja financijske konstrukcije za gradnju nove zgrade Zavoda koja je završena 15.07.1998, na mjestu u ratu uništenog bivšeg školskog dispanzera.

Do otvaranja nove zgrade tadašnji malobrojni kadar je bio dislociran na više ustanova (Dom zdravlja, Opća bolnica i još neke tvrtke i ustanove), no taj period nije dugo trajao, zahvaljujući inicijatoru, tadašnjem ravnatelju koji je uspio predočiti i obrazložiti potrebu za ovakvom zdravstvenom ustanovom na ovom području, kako lokalnoj samoupravi tako i svim resornim ministarstvima RH vezanim za zdravstvo, jasno i financije.

Sa izgradnjom Zavoda dolazi i do njegove nagle razvojne ekspanzije, te se u skladu sa potrebama procesa rada, postupno organiziraju slijedeće organizacijske jedinice-odjeli, te današnji ustroj Zavoda izgleda ovako.

1. ODJEL za epidemiologiju.
2. ODJEL za mikrobiologiju.
3. ODJEL za javno zdravstvo.
4. ODJEL za zdravstvenu ekologiju.
5. ODJEL za školsku medicinu.
6. ODJEL za prevenciju, izvanbolničko liječenje ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja.
7. ODJEL za ravnateljstvo, opće i zajedničke poslove.

Osim navedenih odjela u sjedištu Zavoda za javno zdravstvo na adresi Senjskih žrtava 2 Gospić, Zavod posluje i kroz ispostave. Ispostava Otočac pokriva područje Otočca, Brinja i Vrhovina, a Senjska ispostava pokriva Senjsko područje. Ispostava Novalja u funkciji je od ožujka do listopada.

Važno je napomenuti da je svaki odjel, što se tiče kadra adekvatno-stručno ekipiran, a to u ovim neatraktivnim područjima baš i nije uvijek bilo jednostavno.

Danas Zavod sa svoja 33 uposlenika, a u sklopu javnozdravstvene djelatnosti, obavlja cijeli niz usluga, koje ću u ovom uvodnom dijelu samo ukratko nabrojiti.

ZZJZ Ličko-senjske županije između ostalog radi na:

- provođenju specifične preventivne zdravstvene zaštite djece i mladeži, osobito u osnovnim i srednjim školama te fakultetima na svom području.
- prati, proučava, evaluira i izvješćuje o zdravstvenim potrebama i funkcionalnoj onesposobljenosti starijih ljudi, te predlaže zdravstvene mjere za svoje područje.
- analizira epidemiološko stanje, planira, predlaže i sudjeluje u provođenju mjera i aktivnosti za sprječavanje, rano otkrivanje i suzbijanje bolesti ovisnosti.
- surađuje sa zdravstvenim i drugim ustanovama i zdravstvenim radnicima u provedbi dijagnostike i liječenja bolesti ovisnosti te rehabilitacije i društvene integracije ovisnika.
- sudjeluje u izradi i provedbi pojedinih programa zdravstvene zaštite u izvanrednim prilikama.
- sudjeluje u planiranju, predlaganju i provođenju mjera te sprječavanju ranog otkrivanja i suzbijanja kroničnih masovnih bolesti uključujući i bolesti ovisnosti..
- prikuplja, kontrolira i analizira statistička izvješća iz područja zdravstva uključujući bolesti ovisnosti na razini jedinica područne (regionalne) samouprave za potrebe Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.
- na zahtjev župana odnosno gradonačelnika prati i ocjenjuje zdravstveno stanje stanovništva na tom području.
- kontinuirano provodi mjere higijensko-epidemiološke zaštite s epidemiološkom analizom stanja na području jedinice područne (regionalne) samouprave i po potrebi provodi protuepidemijske mjere te nadzire provođenje obveznih imunizacija.
- provodi mjere gerontološke zdravstvene zaštite.
- nadzire provedbu mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, te provodi preventivne i protuepidemijske postupke dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije za područje jedinice područne (regionalne) samouprave.
- obavlja mikrobiološku djelatnost od interesa za jedinicu područne (regionalne) samouprave.
- prati, proučava, analizira i ocjenjuje zdravstvenu ispravnost vode za piće, vode za rekreaciju i fizikalnu terapiju, površinske i otpadne vode, stanje vodoopskrbe, te zdravstvenu ispravnost namirnica i predmeta opće uporabe za područje jedinice područne (regionalne) samouprave.
- prati, analizira i ocjenjuje utjecaj okoliša (zraka, tla, buke) i hrane na zdravstveno stanje stanovništva jedinica područne (regionalne) samouprave.
- obavlja raspodjelu obveznih cjepiva ordinacijama na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti na području Ličko-senjske županije.
- pruža usluge savjetovanja i edukacije vezane uz osiguranje zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe, a osobito edukaciju vezanu uz uvođenje novih sustava kvalitete (HACCP, ISO i td.)
- obavlja i ostale poslove iz područja javnozdravstvene djelatnosti za potrebe jedinice područne (regionalne) samouprave, po zahtjevu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Svi ovi gore spomenuti zadatci obavljaju se putem dobro ekipiranih, educiranih i stručno osposobljenih djelatnika, što se vidi iz teksta koji slijedi:

ODJEL ZA EPIDEMIOLOGIJU

Djelatnici na Odjelu epidemiologije su:

- 1 liječnik specijalist epidemiologije
- 1 viši sanitarni inženjer

- 2 medicinske sestre

Higijensko epidemiološka djelatnost obavljala se na području Ličko-senjske županije i prije ustroja Zavoda za javno zdravstvo, u sklopu Doma zdravlja.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. godine donosi novu organizaciju preventivnih djelatnosti podrazumijevajući za svaku županiju županijski zavod za javno zdravstvo. Već tada je Higijensko epidemiološka služba Doma zdravlja Gospić uz pomoć Higijensko epidemioloških odjela drugih Doma zdravlja objedinjavala poslove higijensko epidemiološke službe na nivou Ličko-senjske županije te obavljala druge poslove (prikupljanje podataka za zdravstvenu statistiku, uzorkovanje uzoraka vode, namirnica za potrebe ekologije te ih slala u ovlaštene laboratorije, prikupljala i slala materijale za potrebe etiološke dijagnoze bolesti - materijale za mikrobiološke laboratorije).

Osnutkom Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije epidemiološka djelatnost dobiva na kvaliteti rada razvijajući odjele koji se postepeno osnivaju unutar Zavoda.

ODJEL ZA MIKROBIOLOGIJU

Djelatnici na Odjelu mikrobiologije su:

- 1 liječnik specijalist mikrobiologije s parazitologijom
- 1 inženjer medicinsko-laboratorijske dijagnostike
- 2 tehničara medicinsko-laboratorijske dijagnostike

Odjel od svog osnivanja 2001. godine kontinuirano razvija mikrobiološku dijagnostiku u svim njezinim segmentima (bakteriologija, serologija, parazitologija, mikobakteriologija).

Proširuje svoju dijagnostiku prema zahtjevima struke i potrebama kolega iz primarne zdravstvene zaštite, bolnice, a u cilju pouzdane i kvalitetne obrade uzoraka bolničkih i izvanbolničkih pacijenata prateći razvoj u svim granama medicine.

ODJEL ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Djelatnici na Odjelu javnog zdravstva su:

- 1 liječnik specijalist epidemiolog
- 1 medicinska sestra

Kontinuirani razvoj Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije doveo je 2009. godine do formiranja Odjela za javno zdravstvo.

U djelatnosti za javno zdravstvo prate se i analiziraju demografski, socijalno-ekonomski i vitalno-statistički podaci temeljem kojih se izrađuju zdravstveni pokazatelji koji su neophodni za procjenu zdravstvenog stanja pučanstva, te za proces zdravstvenog planiranja, kako lokalno tako i nacionalno.

Važno je napomenuti da se provode brojni programi promocija zdravlja, te primarne, sekundarne i tercijarne prevencije kroničnih nezaznih bolesti u kojima usko surađuju, kako sa različitim disciplinama unutar zdravstvenog sustava tako i sa drugim sektorima unutar područne samouprave, nevladinim udrugama i medijima.

Iako „mlad“ Odjel, odmah i uspješno se uključio u Nacionalni program za rano otkrivanje raka dojke, kao i Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva. Učestvuje i u drugim programima, simpozijima i usko surađuje sa medijima, a sve sa ciljem promicanja zdravlja na nivou cijele Ličko-senjske županije.

ODJEL ZA ŠKOLSKU MEDICINU

Djelatnici Odjela školske medicine su:

- 2 liječnika specijalista školske medicine
- 1 liječnik opće medicine sa završenim poslijediplomskim studijem iz školske medicine (na specijalizaciji)
- 2 medicinske sestre

Odjel je počeo sa radom 1998. godine, a sada sa dva tima kroz dobru suradnju zdravstvenog i obrazovnog sustava, tj. liječnika i škole provodi program preventivnih i specifičnih mjera zaštite školske djece i studenata u svim osnovnim, srednjim i visokim školama u našoj županiji.

Nakon toliko godina rada školska medicina postaje prepoznatljiv sudionik zaštite zdravlja općenito, svih mladih. Ističemo izuzetno dobru suradnju sa svim školama, ali i sa svim drugim zdravstvenim i nezdravstvenim institucijama i udrugama koje se bave problematikom mladih. Uspostavljen je visok stupanj komunikacije sa mladima, koji se provodi na njima prihvatljiv i razumljiv način, koristeći riječi-jezik mladih te modernu tehnologiju koja je uobičajeno sredstvo komunikacije ove populacije.

Uz provođenje obveznih mjera kao što su cijepljenja, sistematski pregledi i screeninzi, provode se i brojne aktivnosti usmjerene promicanju zdravih stilova života, kroz zdravstveni odgoj i projekte koji se provode u suradnji sa školama, ali drugim institucijama i udrugama.

U cilju približavanja školske medicine njenim korisnicima i lakšoj dostupnosti primjenjuje se savjetovani rad s mogućnošću neposrednog pristupa liječniku u ambulanti, ali i u školi.

Na kraju ističem da je suvremena zaštita školske djece i mladih kod kojih je danas većina problema psiho socijalne naravi, često povezana s problemima u školovanju i odrastanju, bazirana na dobroj suradnji obitelji, liječnika i škole pri čemu je uloga školske medicine neizostavna.

ODJEL ZA EKOLOGIJU

Djelatnici Odjela ekologije su:

- 1 diplomirani inženjer prehrambene tehnologije
- 1 diplomirani inženjer biotehnologije
- 1 diplomirani sanitarni inženjer
- 1 zdravstveno-laboratorijski tehničar
- 1 kemijski tehničar

Rad Odjela datira još iz 1997. godine praćenjem kakvoće mora, a u suradnji sa ZZJZ Zadar. Danas se Odjel sastoji iz dva odsjeka od kojih se jedan bavi ispitivanjem voda i općim fizikalnim i kemijskim ispitivanjem, a drugi mikrobiološkim ispitivanjem namirnica i predmeta opće uporabe.

Sa razvojem Odjela Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izdaje ovlaštenje za obavljanje osnovne djelatnosti analize vode za piće i namirnica, a 2008. godine Ministarstvo regionalnog razvitka, šumarstva i vodnog gospodarstva ovlastilo je Odjel za obavljanje poslova uzorkovanja i analize površinskih i podzemnih voda, otpadnih voda i mora.

Danas je vidan i respektabilan napredak uložena u laboratorijsku opremu, pa sa postojećim kadrom pruža uslugu savjetovanja

i edukacije vezane uz osiguranje zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe, a osobito edukaciju vezanu uz uvođenje novih sustava kvalitete (HACCP, ISO, itd.).

ODJEL ZA PREVENCIJU, IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE OVISNOSTI I ZAŠTITU MENTALNOG ZDRAVLJA

Djelatnici Odjela za prevenciju, izvanbolničko liječenje ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja su:

- 1 liječnik specijalist psihijatar
- 1 psiholog
- 1 medicinska sestra

Rad Odjela datira od 2004.godine sa djelatnicima pod ugovorom, a 2008.godine u cijelosti se kadrovski ekipira djelatnicima koji su u stalnom radnom odnosu pri ZZJZ, kako je i predviđeno normativima prilikom osnivanja Odjela.

Tijekom svih ovih godina, od osnivanja, Odjel provodi primarnu, sekundarnu i tercijarnu prevenciju ovisnosti. Primarna prevencija obavlja se u dogovoru s Odjelom školske medicine Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, te suradnjom s osobljem unutar sustava školskih programa prevencije ovisnosti.

U provođenju primarne prevencije Odjel je obuhvatio cijelu učeničku populaciju, od prvšaća do maturanata, a intenzivno se radi na proširenju i suradnji s liječnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti kako bi se poboljšala rana detekcija ovisnika. Posebno se to odnosi na prevenciju ovisnosti na prevenciju ovisnosti o takozvanim legalnim drogama (duhanski proizvodi, alkohol..).

Poštovani čitatelji, važno je napomenuti da je Zavod organizator javnih tribina, konferencija za medije i ostalih oblika stručnog djelovanja.

Od važnijih razvojnih aktivnosti našeg Zavoda izdvajam akreditaciju laboratorija Odjela za ekologiju po normi HRN EN ISO/IEC 17025. U okviru projekta socijalnog i gospodarskog oporavka ispitivali smo "Praćenje potrošnje duhana i alkohola kod učenika osnovnih i srednjih škola Ličko-senjske županije", te prema dobivenim pokazateljima planiramo naše javnozdravstvene intervencije. U 2010.godini pokrenuli smo posebni Program palijativne skrbi, a ujedno čekamo odobrenje lokalne samouprave za projekt Monitoring peludi u zraku za područje grada Gospića.

Ističem i dobru suradnju sa javnim medijima, putem kojih sve edukacije, upute i informacije nalaze put do stanovništva cijele Ličko-senjske županije.

Iz ovoga se može zaključiti kako se ZZJZ ove županije razvija u značajnu, hvale vrijednu, ustanovu koja radi na unapređenju i očuvanju zdravlja cjelokupnog stanovništva prostorno najveće Županije u RH.

Stručnost kadra samo je garancija daljnjeg uspješnog rada, kojem je na prvom mjestu briga o zdravlju pučanstva, te napredak i razvoj uz pomoć nadležnih struktura i lokalne zajednice.